

JOKE WERD MISHANDELD IN HET KLOOSTER

'Ik heb er slapeloze nachten van'

Soms, als Joke de Smit televisie zit te kijken, overvalt het verdriet haar ineens en begint ze te huilen. Om alles wat is gebeurd, om hoe haar leven verliep. 's Nachts nestelt ze zich op de bank in de woonkamer om te gaan slapen, terwijl ze boven gewoon een bed heeft. Ze slaapt liever beneden. "Dan kan ik zo de tuin in en weg als het nodig is. Als ik een deur niet open krijg, raak ik in paniek. Ik laat de hele nacht het lampje aan. Als het uitgaat, zit ik rechtop in bed, stijf van angst", vertelt Joke in haar huis in Rotterdam-Noord. Ze hield deze angsten over aan de vier jaar die ze tijdens haar jeugd doorbracht in klooster de Goede Herder in Bloemendaal en later in Zoeterwoude.

'NET EEN GEVANGENIS'

Joke groeide op in een groot Rotterdams gezin met dertien kinderen. "Door mijn stiefvader wed ik seksueel misbruikt en mijn moeder sloeg me. Op een dag ben ik naar een buurvrouw gegaan die altijd goed voor me was en heb het haar verteld. Via haar kwam ik op het politiebureau terecht om mijn verhaal te doen." Joke kwam onder de hoede van de kinderscherming, die haar uit huis plaatste. "Mijn voogdes vertelde me dat ik naar een plek zou gaan waar allemaal leuke meisjes wonen. Maar zo leuk was het niet. Toen ik binnenkwam, schrok ik me rot. Ik zag een non met een grote bos

Als meisje van dertien belandde Joke de Smit (76) in klooster de Goede Herder in Bloemendaal. Toen ze misbruikt werd door haar stiefvader en dat aan een vrouw uit de buurt en aan de politie vertelde, bracht de kinderscherming haar onder bij de nonnen. Geen pretje voor Joke. "Ik werd er mishandeld. Tot op de dag van vandaag laat het diepe sporen na."

van de vijf woorden een scheldwoord of vloek; dat had ik overgenomen. En dat werd bij de nonnen natuurlijk niet geaccepteerd. Voor straf sloten ze me op in een hok. Ik ben daar doodsbang geweest. Het was er 's nachts zo donker. Eén keer heb ik er zelfs veertien dagen gezeten. Daardoor slaap ik 's nachts nog steeds met het licht aan en ben ik bang om opgesloten te zitten."

sleutels. Daarmee deed ze alle deuren op slot. Ik mocht geen contact hebben met de andere meisjes. Vriendschappen waren verboden. Mijn vrijheid was ik kwijt; de nonnen liepen zelfs mee naar de wc. Het leek wel een gevangenis."

ELKE DAG WERKEN

Joke heeft het over klooster de Goede Herder in Bloemendaal. Later werd ze overgeplaatst naar Zoeterwoude. Meisjes die ernaartoe gingen, kwamen vaak uit moeilijke gezinnen, waar ze te maken kregen met misbruik, verwaarlozing of geweld. "De eerste tijd heb ik echt lopen janken. Nee, niet om mijn moeder; die miste ik geen moment. Maar wel omdat ik me er zo alleen en verlaten voelde. We werkten er elke dag, behalve op zondag: wassen, strijken, naaien. Alles onbetaald. Ik moest grote manden met maandverband van de nonnen uitspoelen. Nog altijd herinner ik me die afschuwelijke geur. Ik was opstandig en gaf vaak een grote mond. Bij ons thuis waren drie van de vijf woorden een scheldwoord of vloek; dat had ik overgenomen. En dat werd bij de nonnen natuurlijk niet geaccepteerd. Voor straf sloten ze me op in een hok. Ik ben daar doodsbang geweest. Het was er 's nachts zo donker. Eén keer heb ik er zelfs veertien dagen gezeten. Daardoor slaap ik 's nachts nog steeds met het licht aan en ben ik bang om opgesloten te zitten."

'Voor straf sloten ze me op in een hok'

OP EIGEN BENEN

Op haar achttiende neemt Joke de benen en stapt op de trein naar Rotterdam, waar ze onderdak vindt bij de buurvrouw, die haar eerder had geholpen. "Ik ben woedend vertrokken toen ik hoorde dat mijn loon rechtstreeks naar de nonnen werd overgemaakt. Via het klooster werkte ik als hulp in de huishouding bij een gezin, maar ik zag er geen cent van terug." Joke trouwt en krijgt zeven kinderen. "Die heb ik alleen opgevoed. Mijn eerste man heeft me twaalf jaar lang geslagen. Ik ben misschien te snel getrouwd, omdat ik geborgenheid zocht. Helaas vond ik die bij hem niet. Het was een zware tijd, maar met mijn kinderen ben ik blij. Ik heb veel kleinkinderen die hier vaak logeren."

GEEN GEVOEL VAN EIGENWAARDE

Pas veel later in haar leven ontdekt Joke dat de klachten waarmee ze kampt, zoals slapeloosheid, angsten, onzekerheid en eenzaamheid, weleens verband zouden kunnen houden met haar verleden. "Door wat me is overkomen, heb ik geen gevoel van eigenwaarde. Altijd maak ik me zorgen over wat mensen van me denken. In het klooster is mij voortdurend voorgehouden dat ik niets ben en niets kan. De huisarts raadde me aan eens naar een psycholoog te gaan. Die stelde vast dat ik een posttraumatische stressstoornis had."

RECHTSAAK

Joke komt via een vriendin, die ook in het klooster in Bloemendaal heeft gezeten, in contact met andere vrouwen die daar tussen 1951 en 1979 verbleven. "Zij hadden dezelfde herinneringen als ik en ondervonden daar óók nog steeds last van." Met advocaat Liesbeth Zegveld spannen de negentien vrouwen een rechtszaak aan tegen de Goede Herder en de Franse/Europese kloosterorde, die gevestigd is in Angers in Frankrijk, want die behartigt tegenwoordig de Nederlandse belangen. Ze willen erkenning van hun leed en een schadevergoeding voor al het onbetaalde werk dat ze hebben verricht.

Op 29 maart oordeelde de rechter dat de klacht verjaard is en er te weinig bewijs is dat de negentien vrouwen 'bewust getraumatiseerd' zijn door de Goede Herder. "Daar was ik heel boos over. Ik heb zelfs een woedende aangetekende brief naar de hoogste non in Angers geschreven. De tekst heb ik in het Frans laten vertalen. Ik heb tot nu toe geen reactie, terwijl ze hadden toegezegd met ons om de tafel te gaan zitten."

GERECHTIGHEID

Joke gaat met de andere vrouwen in hoger beroep. "Ma, stop er toch mee. Het is zo lang geleden, laat ze doodvallen", zegt haar zoon weleens. "Maar zo denk ik niet. Het heeft te veel met me gedaan. Ik kan niet tegen onrecht. Het gaat mij vooral om gerechtigheid. Ik wil dat ze erkennen dat ze fout zaten. Rust? Nee, die vind ik daar niet mee. Die krijg ik pas als ik tussen zes plankjes lig." ■

REAGEREN OP DIT ARTIKEL?

redactie@maxmagazine.nl of
Postbus 277 - 1200 AG Hilversum